

פרוטוקול מס' 57

מישיבת ועדה העבודה
שהתקיימה ביום א' כד' תמוז תשל"ד - 14.7.74 שעה 1315

נכחו:

חברי הועדה:

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו
ח. שמעוני
א. מויאל
מ. גז
ה. זיידל

מוזמנים:

מנחם טמיר - יועץ משפטי במשרד הבטחון
אריה פינק - משרד הבטחון

מזכיר הועדה:

י. שימרון

רשם:

"חבר המתרגמים" - חל-אביב

סדר היום:

זכויות אלמנות מלחמה (לפי הצעה לסדר היום של ח"כ
ש. ארבלי שהועלתה ב-7.7.74)

הישיבה ננעלה בשעה 14.00

- 1259 -

(מקבל ביום 28.7.74)

היו"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני פותחת את הישיבה. אני מקדמת
בברכה את מר פינק, מנהל אגף השיכון
ואת מר טמיר היועץ המשפטי. אטחו העלינו את הנושא הזה על זכויות
אלמנות מלחמה. אבל אני רוצה שנחזור אל הישיבה הראשונה של ועדת
העבודה של הכנסת אשר התקיימה ב-13.2.74 ואז החלטנו דברים שיש
בדעתנו להעלות את הנושא על סדר היום מכיון שזאת בעיה שיש לתת
עליה את הדעת, במיוחד לאור ההתרחשויות שהיו בעקבות מלחמת
יום הכפורים.

בהתאם לכך קיימנו ישיבה מיוחדת
ב-18.2.74 בהשתתפותו של מר פינק וגם מר טמיר השתתף. העלינו
את הנושא, קבלנו הסברים ואמרנו, טוב, נחכה בסבלנות לחיקונים
המוצעים שמשרד הבטחון מתכוון להביא לנו, תיקונים שקשורים בכל
הנושא הזה של חיילים שניספו במערכה.

עד היום לצערי הרב לא קבלנו, לא
הונח על שולחן הכנסת - לא תיקונים בחוק, לא ידיעות בדבר כוונתו
של משרד הבטחון לעשות בנושא הזה. פרט לזה שבעיתונות התפרסמו
דברים רבים, אפשר לאסוף ספר שלם מקטעי עיתונות שהתפרסמו בנושא
הזה של האלמנות, לגבי גימלאות וכל הקשור בזה. כמוכן שלא רק
לגבי אלמנות, חלק מהמאמרים מתייחסים גם להורים שכולים.

בנוסף לזה היתה גם פעילות של
אלמנות, לא הייתי אומרת שהיתה התארגנות, אבל חלק מהן - בקבוצות,
כחברות תזכירים וחוזים ושלחו לחברי כנסת ולידיעתם. קבלתי לאחרונה
הזכיר שנכתב ונשלח גם לחלק מחברי הכנסת מ-22.5.74 חתום ע"י
11 אלמנות מלחמה. היוזמת היא עתליה סלומון מחיפה, רחוב חורב 4.

לא יכולנו להשאר אדישים לכל המתרחש,
הן התסיסה שישנה בקרב ציבור אלמנות המלחמה, והן בקשר למה שנכתב
בעיתונות. מצאנו לנכון להעלות את הנושא הזה לדיון בוועדה, וקודם
כל מה שהועדה החליטה הוא לדון אתכם יחד בנושא הזה, לטכס עצה
כיצד לטפל בנושא. ולאחר מכן כאשר נקבע את הדרך לטיפול בנושא
- ננהג לפי זה. על כן לא הזמנו היום כל גורם אחר פרט למשרד
הבטחון.

אני לא רוצה למסור עכשיו את כל
העניין שהתעורר סביב ועדה, שפעם שהבטחון עוד בקדנציה הקודמת
בקש מח"כ קרגמן לשבת עם "יד לבנים" בקשר לזכויות של הורים
שכולים. ובעקבות הטיפול שהיה במסגרת ההיא, העבירו את"כ תיקונים
לוועדת העבודה. אנחנו טיפלנו בחוק וקבלנו אותו בכנסת הקודמת.

הפעם, בכנסת הזאת, לפני כחודשיים,
זה היה ביום ההלוויה של חללי צפת, נחבקשתי ע"י יו"ר ועדת הכספים
ח"כ קרגמן, להצטרף לאיזו ועדה שהיא למעשה המשך של אותה ועדה
שעמד בראשה, ושיטפלה בנושא הזה של הורים שכולים. הוא אמר לי
שראש הממשלה גולדה מאיר, בקשה אותו להמשיך לטפל בנושא גם לגבי
אלמנות, ולצרף גם את יו"ר ועדת העבודה.

אני אגיד לכם את האמת, הססתי, החייצתי
עם חברות וחברים אם כן ללכת או לא ללכת לוועדה זו. הלכתי ורציתי
לדעת מה בכל זאת נעשה בוועדה זאת ואם אני יכולה לתרום את חלקי
שם. כאשר התברר לי שאין כתב מינוי לוועדה, אין סמכויות מוגדרות
לוועדה, וכאשר התחילו לטפל בנושאים ולמנוע בינתיים הגשת חוק
ותיקונים בחוק אשר יאפשרו מתן הטבות בשלב הזה, עד לדיון יסודי
ומקיף לגבי בעיות שמעלות אלמנות - חגמול ואם הוא צריך להיות
שווה או לא שווה, ועל הטבות נוספות וכדומה, וכל מיני דברים
שהחוק איננו מעניק להן - הגעתי למסקנה בישיבה השניה שהשתתפתי
בה שאני לא כל כך שבעת רצון מדרכי הטיפול בנושא הזה. זו למעשה
ועדה של יחיד ואיננה ועדה שנתמנתה ע"י ראש ממשלה או ע"י שר-
הבטחון ולא נקבעו לה שום סמכויות. בקשתי כתב מינוי, לא נתנו
לי כתב מינוי. על כן לא מצאתי מקום להמשיך בפעילות בוועדה מסוג זה,

ולא השתתפתי יותר. כאשר נשאלתי בשבוע שעבר ע"י אותו איש שכתב חמישה-ששה מאמרים בנושא הזה, אמרתי לו מה הנימוקים שהניעו אותי לא להשתתף בוועדה. אני סברתי שוועדת העבודה שהיא סוברנית לדון בנושא הזה, כי זה מסמכותה וטיפוליה, חייבת לתח דעתה על כל המתרחש בסוגיה זו של אלמנות, הורים שכולים; וחוקים הקשורים בזה.

על כן אנחנו היום רוצים לקיים בירור ראשוני בינינו אם הדרך בה אנו הולכים בטיפול בנושא הזה היא הדרך הנכונה ומה קורה. בינתיים משרד הבטחון משלם תגמולים - לא בהתאם לחוק. נתנו הטבות נוספות בלי שיקבלו על זה גושפנקא חוקית. הערתי הערותי בנושא זה, גם בשנה שעברה היה אותו דבר, אנחנו התרענו וקבלנו על כך, לא יתכן מצב מסוג זה, שהמחוקק - לפני שהוא נותן גושפנקא לחקיקה ולחוק סופי, משרד הבטחון הולך ומשלם ואח"כ מעמידים אותנו בפני עובדות כאלה ואחרות, וזה דבר שהוא בכלל לא חיובי מיסודו.

אני מעמידה נקודה. אני נותנת רשות

הדיבור למר פינק.

מר פינק: מה שאני אנסה לעשות כאן, למעשה להביא אינפורמציה מעודכנת בנושא הזה, בתחום טיפול בהורים שכולים ואלמנות, והצעות לחקיקה. אני בספק אם אני יכול להציע לוועדה הנכבדה דרכי טיפול בנושא. זוהי ועדת כנסת סוברנית. מה שאני יכול לומר, שאנחנו - נציגי משרד הבטחון - נביע עמדתנו להצעת חוק שצריכה להיות מוגשת לכנסת ע"י הממשלה. ועובדה שעד היום הזה, לצערנו הרב, היא לא הוגשה. אני אנסה להביא לידיעתכם את כל העובדות כפי שהן ידועות לי ואת המצב לאשורו ליום הזה.

כפי שגב' יו"ר אמרה, ב-13.2.74 בישיבה הראשונה וב-18.2.74 אני הבאתי סיכום ביניים של פעילות אגף השיקום מאז מלחמת יום הכפורים ומסרתי שאנחנו בהחלט מודעים לבעיה של רמת התגמולים ורמת ההטבות המשלמים לאלמנות ולהורים שכולים, ואנחנו מעבדים הצעה לחיקון החוק שתובא לאישור הכנסת בהקדם הכי אפשרי.

בתאריך מאוחר יותר, גם שר הבטחון הודיע מעל במת הכנסת בתשובה לשאלתא של ח"כ זיידל, שאכן הצעת התיקון הזאת נמצאת בשלבי עיבוד והיא תוגש תוך שבועות מספר. האמת היא שהתכוננו לכך, חשבנו שההצעה תוגש עד לסוף אפריל.

אמנם עיבדנו הצעה כזו, ואת הקווים הכלליים שלה לגבי רמת ההטבות, גם בהתאם לנוהג המקובל, הודענו לנציגות הרשמית של ההורים והאלמנות - ארגון "יד לבנים". אנחנו לא מבקשים את הסכמתם אבל הבאנו את הדבר לידיעתם שאנו עומדים להביא לאישור הממשלה ולאישור הכנסת את ההצעה. אגב, הצעה זאת הייתה צריכה לכלול גם את אותן ההטבות שאושרו לפני שנה, עפ"י ההמלצות של אותה ועדה שגב' יו"ר הזכירה, ושניתן להם אישור מינהלי להפעלה מוקדמת ע"י ועדת הכספים. זה מתייחס אך ורק להורים שכולים, לא לאלמנות. אלמנות מקבלות אך ורק המגיע להן על פי החוק. אנחנו הבאנו את הדברים לידיעתם, מבלי להתייחס ולא קיימנו אתם שום דיון על זה.

מספר ימים לאחר מכן, נציגות של הארגון הזה נתקבלה אצל שר הבטחון הקודם והציגה בפניו את השגותיה על מכלול הבעיות. אגב, בשיחה הזאת הודיעה גם שהיא לא מקבלת את עיקרי ההטבות המוצעים על ידנו בהצעת החוק.

באותו מעמד, שר הבטחון החקשר עם ראש הממשלה דאז, ובקש ממנה להטיל את בירור ההשגות של נציגות

"יד לבנים" על אותה ועדה שפעלה לפני שנה, שהיחה ועדה - מעין ועדה ציבורית - בראשותו של ח"כ קרגמן, ובה היו נציגי ארגון "יד לבנים", האוצר ומשרד הבטחון.

ואכן, נכון שאין כתב מינוי, אבל ראש הממשלה כתבה לח"כ קרגמן ובקשה ממנו לקבל על עצמו בירור העניינים במסגרת חידוש פעילות אותה ועדה. ואכן כשהבאנו את הנושא בישיבה הראשונה של הועדה, הודיעו נציגי יד לבנים וגם נציגי האלמנות שהם מתנגדים להגשת הצעת חיקון החוק; הצעה זו לא מתואמת ולא מוסכמת והם לא רואים אותה כמספקת. הם העלו שורה של השגות בעצם על מבנה החוק, על מהות ההטבות, על הגישה ועל קונצפסיות וכו'.

על כן ראינו שבמצב כזה אי אפשר להגיש את הצעת החוק. אגב, ההצעה הזאת בשלב זה (ואני גם הבאתי את זה לידיעתך בשיחה, ואת אמרת לי שזה לא נראה לך שאפשר לחזור על הדבר הזה ולהמשיך לשלם בלי אישור נוסף מהכנסת). כי אנו היינו מוכנים עד כדי כך שרצינו להביא את זה לתהליך מקוצר.

לאחר שיקול נוסף ראינו שבאמת מבחינת ציבורית, מבחינת הגישה והיחס וההדים שהדבר יעורר אצל ציבור המשפחות השכולות, לא יהא זה נכון להביא את הצעת חיקון החוק בכלל, מאחר שהדבר יותר מאשר ינסה להשיג את הדבר, יחטיא את המטרה. ואז היינו נאלצים להשהות את הגשת הצעת חיקון החוק, ולהשאיר אותה לבירורים נוספים בפורום זה או אחר.

אני רואה את עצמי פטור מלהביע דעה מה הסמוכיות של הועדה ההיא ומה היא מוסמכת להציג או להמליץ; עובדה שהיא ממשיכה בבחינת הנושא. היום המצב הוא כזה שיש יסוד להניח שתוך חודש ימים אנחנו נוכל להביא לממשלה ולאישור הכנסת הצעת חיקון חוק שתתייחס למכלול הבעיות, הן של אלמנות והן של הורים שכולים, וכנראה תהיינה בה גם הצעות באשר לכמה עקרונות וקונצפסיות הכלולות בחוק כיום לגבי שיטת התשלומים ואופן התשלומים.

זה מה שאני יכול להביא לידיעת חברי הוועדה. במידה שיש שאלות אני כמובן מוכן לענות.

ש. ארכלי - היו"ר :
אנחנו לא נזדמנו היום כדי לשמוע את מה שאתה אומר עכשיו. אנחנו סברנו שלאור המצב שקיים כיום ולאור כל החזכירים הללו של האלמנות עם כל ההצעות מהצעות שונות, השבנו שיש מקום להתחיל לדון בנושא הזה, כדי לקבוע עמדה עקרונית בקשר לכל העניין. אנחנו יכולים את העמדה העקרונית לקבוע כאשר תובא הצעת החוק, אבל אנחנו רצינו שלפני כן נדע מהי העמדה בכל זאת לגבי אותן הבעיות העקרוניות שהתעוררו. אתם תביאו תיקון לחוק בנקודה זו או בנקודה אחרת, אבל מבחינת הבעיות העקרוניות שהתעוררו, אני לא יודעת אם אתם חתנו לזה מענה.

אני אתן דוגמא. אני אפתח בנקודה עקרונית ממדרגה ראשונה. יש אלמנות שמעוררות על השיטה הקיימת לגבי התגמול. כיום ישנה שיטה שהתגמול שווה לכל האלמנות. יש חלק מהאלמנות, (בעיקר אלה שכותבות ומעוררות על העניין) הן בדעה שצריך להנהיג שיטה אחרת לגבי התגמול. - עפ"י ההכנסה שהיחה לנספה לפני כן. כמו שנהוג למשל לגבי תאונות עבודה, שהגמלא שמשלמת לאחר מכן צמודה להכנסה שהיחה, או ללכת בשיטה אחרת.

אחר כך, לגבי כל אותן ההטבות שמשרד הבטחון טוען שהאלמנות מקבלות - וזו שורה שלמה של הטבות, רשימה ארוכה, הן טוענות: ואנחנו לא צריכים בצורה כזו לקבל את ההטבות,

זו לא תמיכת סעד; במידה שכן, שיחננו סכום איקס שהוא למעשה כא כפיצוי לכל אותן ההטבות."

הן גם מערערות על כל העניין הזה של מענקים לשיכון ולרכישת דירה ולגבי מכונית ולגבי אחזקה רכב, ושורה של דברים שהם בגדר התייחסות עקרונית לבעיה, ולא בגדר של תיקון זה או תיקון אחר.

יש כאלה שמערערות לגבי ניכוי תגמול מאשה עובדת, כאשר היא יוצאת לעבודה. ועוד שורה של דברים. הכנסת יוצאת לפגרא ב-14 באוגוסט, אינני יודעת מתי תביאו הצעת תיקון לחוק. זה אומר שכל העניין הזה שוב נדחה וכינתים אלם משלמים.

א. פינק: לאלמנות אנחנו משלמים רק עפ"י החוק.

ש. ארבל - היו"ר: ולאחר תיקון החוק נלך לרטרואקטיבי של שנה? איך זה יתכן?

אני אומרת, אחת הדרכים היא שתוך שבועים-שלושה הללו אנו רוצים לקיים בירור רציני בסוגיה זו. אנו רוצים לדעת מה עמדתכם. לכן אחת ההצעות של הועדה שנתקבלה פה. היא לשאול את משרד הבטחון מה דעתו לגבי צורה כזאת של בירור העניין והטיפול בו.

א. פינק: אם את שואלת אותי לגבי בירור העניין, אני יכול להגיד את דעתי האישית. לגבי מספר נושאים עקרוניים שאח העליה אוחם, אני יכול להתייחס אליהם במספר מילים. אבל אם אני מתבקש פה להציג עמדה רשמית ומוסכמת של משרד הבטחון או של הממשלה בכלל, אני לא יכול להביא אותה כיון שאין עדיין עמדה מוסכמת ומגובשת. אני יכול לומר שבהצעה הזאת שאנו מעבדים אותה, אנחנו נתייחס לכל אותן נקודות עקרוניות שאח העליה אוחן.

לגבי עצם בירור העניין, גם פה - אנחנו בסך הכל נמצאים בפרובלמטיקה מסובכת ומורכבת של עניין זה גם בנושא החקיקה - במצב די לא נוח. כיון שאנו רצינו והתחייבנו להביא הצעה לתיקון החוק עד סוף אפריל, אבל אנחנו מתחשבים בציבור הזה. מתעוררת השאלה - איך בודקים את זה, מי מייצג בעצם את הציבור הזה? אנו חייבים להתייחס לכל תביעה של פרט או של קבוצה שבאה אלינו, אנו נותנים תשובה ומענה. אני יכול להניח שגם ועדת העבודה סוברנית ויכולה להזמין להעיד בוועדה זאת כל מי שתמצא לנכון, גם אלמנה בודדת, גם קבוצת אלמנות וגם קבוצת הורים.

אבל עובדה היא שלגבי הממשלה קיים ארגון יציג, הן של ההורים השכולים והן של האלמנות, וזהו ארגון "יד לבנים". בהנהלתו יושבות עכשיו גם מספר אלמנות, והן הופיעו והציגו השגותיהן. ועם ארגון זה יש לנו עניין כארגון יציג. אז הארגון הזה כרגע, דרש לעכב תיקון הצעת חוק.

אני אמרתי בתחילה דברי שאנחנו נתייחס בהצעה זאת גם למספר עקרונות וקונצפסיות הקיימות כיום. אנחנו בדקנו את העניין הזה של תגמול שווה ולא שווה. הנטייה אצלנו בהתחלה הייתה לקבוע תגמול שווה לכולן, אבל לתת תגמול נוסף, תשלום נוסף לאלמנות שאין להן הכנסה אחרת מלבד התגמולים האלה, מבלי להכנס כלל לבדיקה אם הן עובדות או לא עובדות, אבל אם אין להן הכנסה מלבד התגמולים לאשר תגמול נוסף. אגב, זה קיים גם כיום בחוק, יש תגמול של 5%. אנחנו חשבנו שאולי יהיה נכון להעלות את שיעור החוספת הזאת. הדעה היום - ואגב, זוהי דעת נציגות האלמנות - היא שאין להכניס פה דיפרנציאציה או הכנסת תשלומים כאלה ואחרים אלא יש לשלם לכל האלמנות תגמול שווה.

ואגב, זו דרישה שקיימת גם לגבי אלמנות ללא ילדים, ששם ישנה הפחתה בהתחשב בגובה ההכנסה מהעבודה.

קיימת היום שורה ארוכה של מענקים חד-פעמיים ומענקים שוטפים שמשלמים מקרנות שהן במסגרת תקציב המתאשר מדי שנה אבל לא נכללים במסגרת החוק או התקנות. אנחנו חושבים שלגבי שורה מסוימת של מענקים חד פעמיים צריך להכליל אותם כמענקים אוטומטיים, אלמנות הקבלנה מבלי שהצטרפנה לבקש זאת.

(שאלה: מה הדרישה של האלמנות ומה הנימוק לכך?)

הנימוק הוא שיש מספר אלמנות (ומספיק שיש אחת) שטוענת שלא מימשה את הזכות הזאת מפני שלא ידעה, עפ"י רוב הן יודעות, הן מקבלות חומר בכח והסבר בעל פה, אבל אם יש אחת שטוענת שלא ידעה שמגיע לה מענק ריהוט של 9000 לירות, דבר כזה צריך להיות מוסדר אוטומטיה בתקנות.

מ. גז: יש מענק ריהוט?

היו"ר ש. ארבל: יש כל מיני מענקים שעת לא יודעת עליהם.

א. פינק: יש מענק ריהוט; יש גם מענקים שונים כמו מענקים לדיור, מענקים לסילוק חובות, דבר זה מוכרח להעשות גם לה בא ע"י בדיקה אישית של כל ענין וענין, ולא יכולים לתת מענק שווה לכולן או מענק למי שלא זקוק. עכשיו יש שורה של מענקים שוטפים שאנו חושבים שיש מקום להציע לגלם חלק מהם לפחות בחוץ התגמול, כמו מענקים לעזרת בית או לטיפול רפואי מיוחד, או לגן, או לאגרת רדיו וסלוויזיה. לקצר את המהלך האדמיניסטרטיבי הביורוקרטי הכרוך במילוי טפסים הגשת בקשה והוצאת הוראות נפרדות, ולגלם חלק מהחוספות האלה המיוחדות בחוץ התגמול, בכדי להתערב עד כמה שפחות בחייה הפרטיים של האלמנה, ועל מנת לגרום לכך שהיא תזדקק פחות לרשות המינהלית.

עד כאן אני יכול לומר דברים כלליים, הצעה מסוכמת ומגובשת - היום אין לנו.

א. מויאל: אינני יודע אם הנושא בשל היום לדיון. הייתי מציע, היות שלא קבלנו הסבר לגבי התזכירים שאלמנות כתבו, אולי להעלות בכתב כמה נקודות - שלוש ארבע נקודות, גם למשרד הבטחון על מנת שיקבעו עמדה וחוק שבועיים הם יראו אם הם יכולים לגבש עמדה, ואנחנו נקבע עמדתנו. אני לא יכול להתייחס לדברים, המענקים השונים - יש להם פנים לכאן ולכאן. צריך להעלות את הנקודות השונות, לתת להם שהות של שבועיים - לפני דבריו הם לא יודע את עמדת המשרד, ושעוד לא דנו בכעיות שמעלות האלמנות. כעבור שבועיים נקבל את החשובה על הנקודות ואז נדון דיון מעשי. אני מציע שנלך בדרך זאת.

היו"ר ש. ארבל: אני חושבת שכל חברי הכנסה קבלו את החוזרים של האלמנות, אם לא קראו אותם - זה דבר אחר. אבל כל הנקודות שמעלות האלמנות זה דבר ידוע וברור. אם יש צורך להמציא לכם, נמציא לכם מחדש.

היו"ר ש. ארבל: חביטו, הכוונה שלנו לא להכנס היום לבירור הנושא היתה שקודם כל נשמע מה הולך אצלם ובאיזו דרך ללכת. האם להתחיל בבירורים מוקדמים אצלנו או נחכה עד שיגמרו? זאת היא השאלה. היום לא התכוננתי להעלות את כל הנקודות הללו לדיון. אילו התכוננו להעלות לדיון

את כל הנקודות - הייתי עושה מה שאתה אומר, מעבירה לכם את החוזרים, הייתי אומרת מה הנקודות שמעלות היום לדיון, היינו מזמינים אנשים הנוגעים בדבר אשר מעלים את הדברים הללו והיינו דנים בהם, בלי שום ספק.

אבל אנחנו חשבנו, בכל אופן ההגינות וההגיון מחייבים קודם כל להחליף דברים עם אנשי משרד הבטחון מה הם חושבים ואיך הם סבורים שיש לטפל בסוגיה זו. זה ענין עדין מאד ורגיש מאד. אם נלך בדרך זו או בדרך אחרת, יש בדבר משום לא להביא תועלת מסויימת. לכן מצאנו לנכון קודם כל להחליף דברים - באיזו דרך ללכת מבחינת התיקון, פשוט מאד.

אז יש אחת משתי הדרכים, או שהיום נחליף דברים כיצד ללכת, או שנחכה עד שמשרד הבטחון יגמור ויביא הצעה חוק ואז במסגרת של הצעת חוק נדון. אבל כאשר מביאים לנו הצעה חוק - זה מאוחר מדי! כי הם יאמרו לנו, אנחנו ישבנו עם כל הגורמים, זה מהסכס ע"י גוף זה וגוף אחר וכו' וכו', ואז כובלים את הידים ואין חופש תימרון כאשר מונחת הצעת חוק לפניך.

פה רצינו להקדים את הענין הזה, שלפני שתחגבש הצעת חוק נוכל לומר דברינו בטרם תובא לכנסת.

מ. גז:
למען האמת חשבתי שהפגישה היום היא עם ההורים השכולים, היינו שומעים אותם ואת אנשי משרד הבטחון.

היו"ר ש. ארבלי:
לא זה מה שסוכם בוועדה. בוועדה סוכם שקודם יושבים אחס. אבל הדבר מעיק עלי, מצפוני לא נוחן לי, כל חודש שעובר וכל שבוע שעובר אני לא נוחנת לעצמי מנוחה, כל פעם שאני מקבלת חוזר - אני לא יודעת מה לענות, פשוט מאד. אני יכולה לענות: תפנו למשרד הבטחון ונגמר העסק. אני לא יכולה לעמוד בזה יותר. כאשר דברנו על כך אמרנו שקולם נשמע את משרד הבטחון ואח"כ נזמין אנשים ונברר סוגיה זו.

א. פינק:
למותר לציין שמשרד הבטחון רגיש מאד ומודע מאד לבעיה זו. כי מבחינה פורמלית אני יכול לענות לשאלות שנידונות בוועדה כשיש הצעת תיקון חוק. אבל אנחנו מתייחסים לדבר זה מעל ומעבר לכל ההליכים המקובלים. על כן אולי אפשר לי להציע כך: לגבי הפניות שישנן, הוועדה הזאת צריכה לקבוע עמדה לגבי נוהלי העבודה שלה. אנחנו, כפי שאמרתי, מקבלים הרבה פניות מגופים שונים ומקבוצות, ועונים, אבל מבחינת בעיות שמחעוררות כבעיות עקרוניות, אין מנוס מאשר לדעתי לענות שיש נציגות מוכרת ונבחרת של ההורים השכולים ושל האלמנות, והיא מייצגת את הנושאים, אולי היא מייצגת אותם לדעתם לא טוב, צריך לדאוג לכך שמישהו אחר ייצג אותם. אבל אחרת לא נראה לי שאפשר בסדר המקובל פה היום, לנהוג אחרת.

לגבי רצון הוועדה להתייחס לגופם של העניינים מהר ככל האפשר ולפני שהם נחתכים, אני יכול להעלות הצעה כזאת שאנחנו נביא לידיעתכם בקווים עיקריים את עיקרי הדברים שסוכם עם נציגות ההורים השכולים, עוד לפני שתהיה הצעה מנוסחת שעברה את כל ההליכים של פרסום, ועדת חוקה ומשפט, ועדת שרים, ונביא לידיעתכם מה העקרונות שסוכם, אם זה מקובל בהליכים של הוועדה הזו. אחרת צריך לחכות עד שתהיה הצעת חוק מנוסחת.

היו"ר ש. ארבלי:
אנחנו לא נוהגים ללכת בדרך זאת. בהצעת חוק אנו בדרך כלל דנים לאחר שהיא באה אלינו. אבל מאחר שכבר עברו ששה חודשים מאז שרצינו לדון בנושא והובטח שהצעת החוק תבוא בהקדם והיא לא באה, מצאנו לנכון לקיים ישיבה בנושא הזה בכדי לדון בו.

אין הצעה חוק באופן שיכולה לבוא בשבוע הבא או בעוד שבועיים, אין הצעה מגובשת. הפגרא היא ב-14 באוגוסט, זה אומר שהענין נדחה עד לאחר אוקטובר, ועד שהצעת החוק תעבור את כל ההליכים בממשלה - ועדה שרים לעניני חקיקה וכו', רק אז אנחנו נוכל לדון בנושא. אני פשוט מאד אובדת עצות בנושא הזה. אני חושבת שזה טיפול ממושך, זה לא יכול ככה להמשיך, כי אילו הייתה באמת נציגות נכונה לאלמנות אז לא היו מטפלים בהן כפי שמטפלים בהן היום. "יד לבנים" דאגה כל הזמן להורים ולא דאגה לאלמנות. אתם אומרים שיש נציגות לאלמנות? מי בחר בנציגות זו?

א. פינק: אני לא מתערב בסדרים הפנימיים של "יד לבנים".

מ. גז: הבעיות של אלמנה וילדיה לא יכולות, אותן הבעיות כמו של הורים שכולים, זה עולם שונה לחלוטין.

א. פינק: בדיון האחרון שקיימנו ביום חמישי הופיעו שלוש אלמנות, הן הופיעו מצויידות במספרים ובחזכירים כמייצגות את חברותיהן.

מ. גז: כמה יכולה הפעילות שלנו להשפיע על הכנת החוק עצמו, שיהיה בהחלט לרוח שאנו רוצים להכניס בו? יתכן שדיון קצר פה, כמה דברים שיאמרו ויפורסמו יכולים גם לעשות את שלהם.

היו"ר ש. ארבל: אני אגיד לכם, הענין הזה שהיה במאמר הוא ענין עקרוני ממדרגה ראשונה. עכשיו, אם שמה תקבע עמדה והממשלה תבוא בהצעה מסוימת וכאן יכולה להתגבש אח"כ עמדה אחרת, זה לא כל כך קל ופשוט לשנות דברים עקרוניים שהממשלה מציעה.

מ. גז: אולי אפשר לערוך זאת בגדר של משאלות שלנו?

היו"ר ש. ארבל: בודאי, בדיון מוקדם אנו לא באים לקבל החלטות אלא אנו מביעים דעתנו בקשר לנושא וזה בגדר המלצות. החלטות אנו יכולים לקבל רק כאשר תהיה לפנינו הצעת החוק, ואז נוכל להחליט בצורה זו או אחרת.

א. מויאל: אני לא יודע מהו לוח הזמנים שלנו, אני מניח שהוא די דחוס, אבל אם אפשר למצוא שעה אחת חוץ שבועיים, ואז נקבל את התגובות ונזמין את משרד הבטחון ואני בעד זה שנזמין את הנציגות של "יד לבנים" ובהחלט אני בעד זה שנזמין גם את נציגות האלמנות. אם אלמנה כותבת - צריך להקשיב לה, אני בעד זה שנזמין אותן ונשמע אותן, זה צריך לקחת לא יותר לשעה, נזמין את הנציגות "יד לבנים" את האלמנות שכתבו ואת אנשי משרד הבטחון ונקיים דיון.

היו"ר ש. ארבל: אני יכולה להזמין רק במסגרת הועדה, אני ישבתי עם חלק מהן באופן אישי, אבל אני לא עוסקת בזה באופן אישי. הענין הוא עקרוני ונוגע לוועדה ולא לשוחח כך או לשוחח אחרת.

מ. סמיר: אני מבין וזה ידוע שהסדר הפרלמנטרי הוא כזה שהועדה הנכבדה דנה בהצעה לאחר שמועברת ע"י הכנסת. ענין זה למעשה בפרקטיקה לא היה קיים, שהועדה תחליט לדברים לפני שהממשלה מביאה את הצעת החוק שלה. אלא אני מבין ומעריך מאד את הערנות של הועדה הנכבדה והיושבת-ראש לעובדה שהענין נמשך קצת.

מר פינק הסביר בדייקנות גמורה מה גרם לכך שהעניין החמשך. אבל אני חושב שהועדה חייבת לכבד את העובדה שראש הממשלה ושר הבטחון לשעבר הטילו על יו"ר ועדת הכספים ובקשו ממנו בצורה פורמלית או פחות פורמלית שימשיך לטפל בעניין, הם עוד ממשיכים לטפל בזה, וביום חמישי האחרון התקיימה שוב ישיבה, ולדעתי עומדים בימים הקרובים לסכם סופית.

אני מציע להמליץ להביע את רצון

הועדה הנכבדה לזרז את הכנת הצעת החוק ולהביא אותה בפניכם לדיון. כי אני לא רואה תועלת לעורר מחדש - להביא את נציגי ההורים או האלמנות בו בזמן שכמעט החגבשו הדברים על דעתם, גם על דעתן. לכן כפי שאמרתי, אני מציע שהועדה הסתפק בשמיעת הדיווח מראש האגף כפי שמסר בדייקנות גמורה, וחהיה המלצה של הועדה שנעשה את הצעדים הדרושים כדי להגיש הצעת חוק מהר ככל האפשר.

היו"ר ש. ארבלי:

אני לא בדעה שנתחיל להזמין גורמים ונדון בנושא לפני שיש לנו הצעת חוק,

בלי שום ספק. לגבי העניין חשבתי שבינינו נקיים בירור. אבל אם החברים לא מוכנים, לא נפתח בו. אני חשבתי שמשרד הבטחון יכול כבר להזין אותנו במידע מסוים לגבי הנושאים הללו. אבל אם הוא לא מוכן - אין לנו במה לפתוח בירור.

אני יכולה רק להביע מורת רוחי

שהעניין נמשך יותר מדי והוא לא יכול להסחב עוד יותר, מה עוד שההודעה של משרד הבטחון הייתה כי התגמולים יעלו מ-1 באפריל. אני רוצה לדעת, האם מ-1 באפריל לא שיניתם שום דבר? האם אתם לא משלמים לאלמנות יותר תגמול מכפי שנקבע בחוק? או שאחם משלמים מקדמות בכל צורה שהיא?

א. פינק:

לא, לא משלמים. (חוץ מעליה האינדקס)

היו"ר ש. ארבלי:

אם לא משלמים, זו גרמת עוול לסחוב את העניין כל כך הרבה חודשים.

אינדקס זה דבר אחר, אבל התגמול עצמו - הבסיס שלו, על הדרגה שנקבעה שם וכל הדברים הללו? אם לא משלמים, לדעתי זה עוול. אח"כ אפשר לבוא ולהגיד בחוק - נשלם רטרואקטיבית מחודש זה או זה. זה מה שאני יכולה להגיד פה היום. ואנחנו נחכה ונראה מתי תבוא הצעת החוק. אין לי כל אפשרות לקבוע זמן בעניין זה, הדעה שלנו יכולה רק להיות שאנו מבקשים שיביאו את התיקון מוקדם ככל האפשר, כדי שאחרי כך לא יהיה צורך לשלם תשלומים מסוימים רטרואקטיבית.

אם אין יותר שאלות, הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 14.00